З права соціального забезпечення оцінка виставляється за результатами ПМК. Але, на нашу думку, контроль виконає свої функції тільки в тому випадку, коли він здійснюватиметься у два етапи: поточний і підсумковий.

Під час поточного контролю безумовно необхідно використовувати активні методи навчання, які вимагають активної поведінки студента. Із зазначеної дисципліни доцільно проводити практичні заняття у формі круглого столу, де колективно аналізувати нормативно-правові акти у певній сфері, та за наявності протиріч у різних актах (наприклад у сфері пенсійного забезпечення), визначати, чим необхідно керуватися в тій чи іншій ситуації.

Підсумковий контроль має полягати у вирішенні конкретної ситуації. Слід відмітити, що студенти юридичного факультету мають змогу вирішувати не абстрактні справи, а реальні, оскільки до юридичної клініки «Соціальна справедливість» клієнти переважно звертаються із питаннями соціального захисту. Відповідь на звернення і буде відображати підсумковий результат вивчення права соціального забезпечення.

Викладач може оцінити результати своєї роботи і рівень знань конкретного студента. Студент, у свою чергу, працюючи не з віртуальним клієнтом, а з реальною людиною, не має права і можливості не надати відповідь, не проаналізувати належним чином ситуацію. Більше того, у низці випадків виникає необхідність вивчення судової практики, спілкування із спеціалістами-практиками.

Всі зазначені заходи сприяють формуванню необхідних компетенцій майбутнього спеціаліста.

Л. Л. Антонюк, д-р екон. наук, проф.,
кафедра міжнародної економіки

ІННОВАЦІЙНІ ВИМІРИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ

Фахівці стверджують, що найбільш значною подією в розвитку освітньої діяльності кінця XX початку XXI століття є виникнення вищої ліги університетів «світового класу», які використовують як конкурентні, так і партнерські стратегії для нарощення якості освітніх послуг. Конкурентоспроможність стає універсаль-

ною вимогою, що пред'являється відкритою економікою до будь-якого суб'єкта міжнародних економічних відносин.

Однією із найголовніших причин сучасних змін в організації і структурі вищої освіти стає загострення конкуренції між суб'єктами цієї сфери, виникають і нові форми конкурентної боротьби. Зростання глобального попиту на освіту спонукає застосовувати інноваційні технології через дистанційне навчання, призводить до появи нових структур, що спеціалізуються на таких видах діяльності, а саме: корпоративні, віртуальні, франчайзингові університети; офшорні зони вищої освіти; консорціуми університетів; у сфері освіти; виробники програмного забезпечення, видавництва та багато інших. При цьому конкурентоспроможні університети можуть мати різні стратегії свого розвитку, які базуються на тих чи інших конкурентних перевагах, але вони завжди вирізняються своєю науково-дослідною діяльністю, сучасною інформаційно-комунікаційною інфраструктурою, постійним удосконаленням структури навчальних курсів, використанням інноваційних навчальних технологій.

Останні п'ять років спостерігається значне збільшення кількості міжнародних і національних рейтингів навчальних закладів. У цьому контексті важливим є дослідження конкурентних переваг університетів світового рівня та факторів, що обумовлюють їх високу міжнародну конкурентоспроможність. Так, у рейтингу 50 найконкурентоспроможніших університетів світу, який розроблений експертами «The Times Higher Education Supplement» (THES-QS) найвищі місця займають американські вищі навчальні заклади — Гарвардський, Каліфорнійський університети та Масачусетський технологічний інститут. Це зумовлено структурними, організаційними факторами, які дозволяють цим освітнім закладам займати високі конкурентні позиції на глобальних ринках освітніх послуг. Серед яких, передусім, диверсифікація навчальних закладів і вільний вибір курсів і тем для наукових досліджень; поєднання науково-дослідної та освітньої діяльності; залучення іноземних студентів; урядова підтримка фундаментальних досліджень; ефективний відбір студентів. Рейтинг THES-QS розробляється за такими критеріями як: якість наукових досліджень; оцінка рівня підготовки випускників; міжнародні зв'язки (international outlook); якість навчання та охоплює наступні показники: оцінка вищих закладів професорами та роботодавцями, співвідношення між кількістю іноземних викладачів на факультеті і загальною кількістю викладачів та співвідношення між кількістю іноземних студентів і загальною кількістю студентів уні-

верситету; співвідношення між кількістю студентів і кількістю штатних співробітників в університеті, а також імпакт-фактор публікацій факультету.

Серед двохсот найконкурентоспроможніших університетів, освітні заклади з 28 країн світу, причому вперше попали 27 університетів із 14 країн світу. З 100 найкращих університетів збільшилась кількість університетів з Азії та США і Канади. Якщо у 2006 році їх було 37, то у 2007 році кількість зросла на 14 %, а кількість європейських знизилась на 15 % до 35, причому з них 19 — британських. Варто зазначити, що у цьому переліку світових лідерів вищої освіти 6 китайських університетів. Крім того, однією з найвпливовіших міжнародних систем оцінки університетів світового класу було визнано методику і експертів Інституту вищої освіти при Шанхайському університеті Джіао Тонг. Вона базувалась на наступних показниках, таких як: якість освіти, цитування публікацій співробітників, наукові результати. Експерти підтвердили високу конкурентоспроможність «лідерів світового класу» у вищій освіті.

Університети зберігають класичну роль завдяки унікальним властивостями університетської культури — одночасно підтримувати інновації і адаптуватись до оточуючого середовища. Як показали дослідження, серед ключових напрямків інноваційної діяльності та підвищення міжнародної конкурентоспроможності університетів є наступні: нові педагогічні моделі розвитку компетенцій; гнучкість у неперервному навчанні; електронна підтримка індивідуального навчання; впровадження міжнародного електронного навчання; віртуальна мобільність; розробка спільних міжнародних курсів.

Отже, якість освіти — це ключовий показник конкурентоспроможності вищих навчальних закладів, що характеризує не тільки відповідність освіти певним цілям, вимогам і стандартам, але й, перш за все, високу компетентність випускників, що визначає їх конкурентні переваги на глобальному ринку праці. Однак, в останні роки, у критеріях якості вищої освіти пройшли значні зміни. Нині якісна освіта передбачає і наявність сучасної електроніки в аудиторіях, гуртожитках та наукових лабораторіях. Новітні навчальні плани все більше базуються не на підручниках, а на останніх інформаційних джерелах. Інформація для студентів сканується і розміщується в Інтернеті, з метою доступу до неї в різний час та з різних місць. Так, один з найконкурентоспроможніших університетів світу, Технологічний інститут штату Масачусетс докладає великих зусиль, щоб підвищити освітній потенціал

Мережі, яка стає важливим засобом самоосвіти, а саме забезпечує вільний доступ до всіх своїх навчальних матеріалів, планів, вправ, рішень, базових праць на безкоштовній основі. Аналогічна політика відкриття інтелектуальних ресурсів ведеться також за ініціативою багатьох конкурентоспроможних університетів, що виражається в щоденній появі семи мільйонів нових сторінок, багато з яких навіть і не існує у друкованих версіях.

Досягнення в науці та освіті завжди були результатом колективних зусиль, які здійснювались у межах конференцій, семінарів, спільних віртуальних лабораторій тощо. Але ступінь залучення вчених, науковців до спільного використання знань, колективного створення навчальних науково-методичних матеріалів експерти порівнюють з тектонічним зсувом і розглядають як виникнення метауніверситету, що буде стрімко розвиватись у майбутньому.

Однак, найвищі стандарти якості освіти в умовах глобалізації можуть бути забезпечені лише за допомогою збільшення і диверсифікації фінансових потоків. Здатність університету адаптуватись до викликів та змін, що проходять у суспільстві та реагувати на зміну попиту залежать від ступеня наданої університету автономії і його ролі в національній інноваційній системі.

Інноваційні зміни здійснюються за такими напрямками як формування нового змісту освіти; розробка і реалізація нових технологій навчання, застосування методів, засобів освоєння програм тощо. Інноваційні процеси в освіті здебільшого розглядають в таких основних аспектах як: соціально-економічному, психолого-педагогічному та організаційно-управлінському. Якісні зміни в освітній діяльності пов'язані з новими педагогічними розробками, які являють собою цілеспрямовані зміни, що вносять в освіту нові елементи і сприяють нарощенню її конкурентоспроможності. Тому, на наш погляд, інновації — це будь-які зміни, які вносяться в сучасну освітню систему з метою підвищення її конкурентоспроможності. Важливим для розробки мотиваційних механізмів в інноваційній сфері є і класифікація інновацій (радикальні та ординарні; внутрішньопредметні, загальнометодичні та адміністративні інновації).

Виходячи з вищесказаного, вважаємо, що міжнародна конкурентоспроможність університету — це його здатність займати та утримувати стійкі конкурентні позиції на глобальному ринку освітніх послуг. Зниження конкурентоспроможності вітчизняних університетських закладів, а також недостатня інтеграція науки і виробництва свідчать про необхідність їх швидкого реформування.